

Sygn. akt II UK 89/13

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku M. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 czerwca 2013 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 sierpnia 2012 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Pozwany decyzją z 31 maja 2011 r. odmówił wnioskodawcy M. Z. prawa do wcześniejszej emerytury, gdyż nie udowodnił 35 lat okresów emerytalnych. Sąd pierwszej instancji – Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 28 grudnia 2011 r. oddalił odwołanie na podstawie art. 29 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Potwierdził, że wnioskodawca nie wykazał 35 lat okresów emerytalnych. W apelacji wnioskodawca domagał się zmiany wyroku i przyznania emerytury na podstawie art. 27 lub art. 29 ustawy z 17 grudnia 1998 r. z właściwym zaliczeniem wszystkich okresów emerytalnych. Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 30 sierpnia 2012 r. uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji w części oddalającej odwołanie w odniesieniu do okresu pracy w P. od 1 października 1966 r. do 15 sierpnia 1971 r. i w tej części umorzył postępowanie a w pozostałej części apelację oddalił. Ustalił, że wnioskodawca w czasie nauki szkolnej mieszkał

w internacie, stąd nie mógł być zaliczony cały okres pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, nie udowodnił opłacania składek w działalności gospodarczej w latach 1986-88, stąd nie wykazał wymaganego okresu emerytalnego. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są przepisami bezwzględnie obowiązującymi i nie pozwalały przyznać wnioskodawcy emerytury na podstawie art. 27 lub art. 29 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

W zakresie pierwszej podstawy, podano iż: „Na tle zaskarżonego skargą kasacyjną wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące instytucji równości wobec prawa oraz niedyskryminacji ze względu na płeć w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS w art. 27 i art. 29. W zaskarżonym wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] zagadnienie to jest niedostrzegalne pomimo, że znajduje ono odpowiednią regulację w prawie wspólnotowym, chodzi o dyrektywę Rady nr 79/9 EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. W sprawie tej wypowiedział się także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 stycznia 2008 r., sygn. I UK 182/07, który stwierdził, że w przypadku stwierdzonej w przepisach dyskryminacji ze względu na płeć, należy stosować wobec podmiotów dyskryminowanych przepisy podmiotów uprzywilejowanych. W świetle prawa europejskiego oraz przytoczonego wyroku Sądu Najwyższego do ustalenia prawa do emerytury skarżącego należy zastosować przesłanki wymagane do emerytur kobiet w art. 27 i art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Pogląd ten jest także zgodny z art. 32 i art. 33 Konstytucji. Sądy ubezpieczeń społecznych stosują przytoczone przepisy dyskryminując płeć męską”.

W uzasadnieniu drugiej podstawy podano, że: „na tle zaskarżonego wyroku jawi się potrzeba ustalenia jednoznacznej wykładni, czy przepisy art. 27 i 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wobec ich oczywistej niezgodności z Dyrektywą Rady nr 79/7 EWG oraz przepisami Konstytucji art. 32 i art. 33 należy stosować na

równi tak do mężczyzn jak i kobiet z zachowaniem przewidzianych tutaj wymogów wobec kobiet jako podmiotu uprzywilejowanego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wskazane we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podstawy (wyżej *in extenso*) nie spełniają się jako przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Pierwsza, gdyż we wniosku nie ma istotnego zagadnienia prawnego, nie zostało nawet sformułowane. Wniosek zwraca uwagę na dyrektywę Rady z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego (79/7/EWG) i wyrok Sądu Najwyższego z 4 stycznia 2008 r., I UK 182/07. Stawia tezę, że występuje istotne zagadnienie prawne dotyczące instytucji równości wobec prawa oraz niedyskryminacji ze względu na płeć w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS w art. 27 i art. 29, bo przepisy te dyskryminują płeć męską. Zarzuca też, iż Sąd Apelacyjny nie dostrzegł zagadnienia równości i niedyskryminacji. Przedmiotem zainteresowania podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie jest jednak ocena prawidłowości rozstrzygnięcia w konkretnej sprawie skarżącego, gdyż to stanowi domenę podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., do której wniosek nie dowołuje się; nawet hasłowo nie twierdzi, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Z treści wniosku nie wynika wyraźnie jakie jest sedno problemu prawnego, tym bardziej o randze istotnego zagadnienia prawnego. W podstawie przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. chodzi jednak o problem jurystycznie doniosły, opracowany na podstawie analizy prawa, orzecznictwa, a nawet doktryny, po której to wpierw sam skarżący może wpierw stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy. Takiej analizy brak jest we wniosku. Pozwalałaby dostrzec, że czym innym jest ocena dyskryminacji ze względu na płeć w aspekcie indywidualnego uprawnienia dyrygenta do emerytury za pracę w szczególnych warunkach (wyrok Sądu Najwyższego z 4 stycznia 2008 r., I UK 182/07) i czym innym jest uzasadnione i uprawnione zróżnicowanie wieku emerytalnego mężczyzn

i kobiet w systemie emerytalnym. Umknęły skarżącemu analizy wynikające z dalszego orzecznictwa Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego. Sąd Najwyższy w wyroku z 8 października 2010 r., II UK 103/10, stwierdził, że różnicowanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn w art. 29 w związku z art. 46 ustawy 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS nie stanowi dyskryminacji ze względu na płeć. Orzeczenie to przedstawia analizę prawną problemu różnicowania uprawnień emerytalnych kobiet i mężczyzn. Nie pomija prawa unijnego, w tym dyrektywy Rady 79/7/EWG. Argumentacja ta jest aktualna do różnicowania wieku emerytalnego w art. 27 ustawy emerytalnej. Wyrok Sądu Najwyższego spotkał się z aprobatą glosatora L. Mitrusa (OSP 2012 z. 7-8, poz. 69). Również orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego nie pozwala podzielić zapatrywania, iż różnicowanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn świadczy o dyskryminacji mężczyzn (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 15 lipca 2010 r., K 63/07; a także z 27 października 2007 r., P 10/07). Wracając do wyroku Sądu Najwyższego z 8 października 2010 r., II UK 103/10, należy jedynie powtórzyć niektóre tylko fragmenty z jego uzasadnienia. Otóż wiek emerytalny kobiet lub mężczyzn nie jest unormowany równo (jednolicie) w prawie wspólnotowym. Zachodzi autonomia krajowych systemów zabezpieczenia społecznego w różnicowaniu wieku emerytalnego, co potwierdza art. 7 ust. 1 dyrektywy z 19 grudnia 1978 r. Żadne normy prawa unijnego nie ustalają jednolitego (równego) wieku emerytalnego do kobiet i mężczyzn, przeciwnie deklarują, że różnicowanie wieku emerytalnego nie stanowi dyskryminacji (art. 6 ust. 2 dyrektywy Rady 2000/78/WE). W polskim systemie różnicowanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn wynika ze stosowania tzw. uprzywilejowania wyrównawczego kobiet i ma wielorakie uzasadnienie, w tym historyczne, prawne, kulturowo-społeczne. Również Trybunał Konstytucyjny potwierdził, że ustanowiona przez art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej odmienna regulacja powszechnego wieku emerytalnego, czyli różnego dla kobiet i mężczyzn, jest zgodna z art. 32 i 33 Konstytucji RP (wyrok z 15 lipca 2010 r., K 63/07). Innymi słowy wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie dostrzega całości orzecznictwa.

Mankament powyższy odnosi się również do oceny drugiej podstawy wniosku – czyli z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., która jest ściśle uwarunkowana

koniecznością wskazania i wykazania potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wniosek tego nie czyni, lecz *a priori* stawia tezę, że przepisy art. 27 i 29 ustawy emerytalnej są „oczywiście niezgodne z dyrektywą nr 79/7” oraz z przepisami Konstytucji art. 32 i 33, co nie jest tezą uprawnioną w świetle powyższego stanowiska Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego. Traci zatem na znaczeniu pytanie, czy przepisy te należy stosować na równi do mężczyzn i do kobiet z zachowaniem wymogów wobec kobiet jako podmiotu uprzywilejowanego.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398⁹ § 2 k.p.c.

aw